

ondanks de cultuur de man er in de meeste gevallen niet in is geslaagd zich aan de monogamie te houden. Men moge het nu hiermede eens zijn of niet, polyandrie bij de homoseksueelen moge men in verband brengen met hun erotische gevoelens, het *poly* houdt geen verband met de kwalitatieve afwijking van het geslachtsleven, waardoor de uraniër zich van den heterosexueel onderscheidt.

En nu iets, dat eigenlijk geen geneeskundig vraagstuk is, maar waaraan toch wel het grootste en voornaamste gedeelte van het artikel van VAN DIEREN is gewijd. Alles wat wij zedelijk afkeurenswaardig achten, moet daarom nog niet strafbaar zijn (!!). De twee uitroepstekens zijn van VAN DIEREN.

In het voorloopig verslag bij de zedelijkheidswetten wordt zoowel door den oorspronkelijken ontwerper, als later door minister REGOUT, toegegeven, dat niet alle ontucht met volwassen minderjarigen begaan, door *den wetgever* tot misdrijf mag worden gestempeld. Ook de leeftijd van 16 jaar in plaats van 18 is niet een eisch, die alleen door de homoseksueelen gesteld wordt. Die zestienjarige leeftijd is een, die overal in ons wetboek van strafrecht voorkomt, waar de grens getrokken moet worden tusschen hen, die tegen ontucht beschermd worden, en hen, die geacht worden het zich zelf te doen. Te laag! Ik ga mee met VAN DIEREN, als hij dat vindt, maar ik kan mij het verzet begrijpen van die eenè groep, voor wie — het is niet tegen te spreken — een uitzonderingsbepaling gemaakt wordt.

En uit het bovenstaande blijkt wel heel duidelijk, dat het door de wettenmakers onmogelijk geacht wordt, dat „onzedelijk” gelijk gesteld moet worden met „wettelijk strafbaar.

De meeste onderzoekers komen tot de stelling, dat de homosexualiteit aangeboren is; zelfs FREUD moet toegeven, dat bij een groot gedeelte de homosexualiteit aangeboren is. Slechts bij een deel van hen zou zij verkregen zijn, en in sommige van die gevallen zou hij door psycho-analyse dan ook genezing hebben verkregen. HIRSCHFELD, die sommige van die genezen gevallen later ontmoette en *onderzocht*, meent, dat of die genezing zou berusten op suggestie en vond dan ook niets wat op genezing leek, of dat er hier sprake was van heterosexueelen met tegelijk afwijking van homoseksueelen aard. Het komt er dan maar op aan, wat men al of niet homoseksueel noemt. HIRSCHFELD trekt het begrip nauwer dan FREUD. En Griekenland? Ik merk slechts heel bescheiden op, dat tegenover de feiten, die VAN DIEREN bedoelt (de ondergang), door anderen er op gewezen wordt, dat slechts de grootheid van het oude Grieksche rijk tot stand kon komen, wijl allen, ook de uraniërs zich ten slotte konden toonen zooals zij waren, ook in hun liefde.

Maar nu raak ik de geneeskunde heelemaal kwijt. Doch ik meende tegenover de zienswijze van VAN DIEREN een andere te moeten stellen, die door *de meeste sexuologen* wordt ingenomen en die men des te meer waarschijnlijk moet gaan vinden, naarmate men meer uraniërs ziet en onderzoekt.

Amsterdam, 2 April 1922.

A. KROVELD.

MAAGKANKER OP DEN BODEM VAN MAAGZWEER.

VAN LIER heeft in no. 12 van dit *Tijdschrift* protest aangeteekend tegen de bewering van GOEDHUIS, dat van de 10 maagkankers er 9 op een oude zweer ontstaan zijn. Ik wil mij bij dit protest met kracht aansluiten. Deze bewering is in strijd met de dagelijksche waarneming. Hoe langer men in de practijk is, des te meer gelegenheid heeft men om te ondervinden, dat maagkanker een ziekte is met korte voorgeschiedenis, terwijl zweren tientallen van jaren bestaan (10—20—30 en langer) zonder kankerachtig te ontfaarden. Ik heb slechts 3 gevallen medegemaakt van jarenlang maaglijden, waar na de resectie van het gezwel de patholoog-anatoom diagnostiseerde kanker op den bodem van de zweer.

Wanneer men de literatuur van de laatste jaren heeft gevolgd, heeft men kunnen lezen, dat ook in het buitenland de opvatting heerscht, dat maagzweer slechts zelden in kanker ontaardt.

In het zoo juist verschenen handboek van KRAUS en BRUGSCH schrijven PAYR

en HOHLBAUM woordelijk het volgende: „In Anbetracht dessen, dasz gerade alle sorgfältigen histologischen Untersucher (HAUSER, BORRMANN, ASCHOFF und STROHMEYER u. s. w.) nur in einen geringen Procentsatz eine Umwandlung eines Ulcus in Krebs nachweisen konnten..... ist man heute geneigt die Gefahr einer carcinomatösen Entartung des Magengeschwüres nicht sehr hoch einzuschätzen". Dit zegt PAYR, die vroeger aangaf, dat alle kankers op den bodem van een zweer ontstonden. Ook in de Engelsch-Amerikaansche literatuur is men van meening veranderd. Gaven de Angelsaksische schrijvers vroeger op, dat de ontarding vaak zou voorkomen, tegenwoordig neigen zij ook tot het andere inzicht (HEURUCHTER). ANSCHÜTZ meent, dat slechts 3—5 pCt. der zweren in kanker overgaan.

Genoeg van de literatuur-aanhalingen. De zorgvuldige waarneming van een groot materiaal moet m. i. ieder overtuigen, dat de kwaadaardige ontarding zelden voorkomt.

Rotterdam, 29 Maart 1922.

F. A. SCHALIJ.

ART. 99 I.W. EN SYMPATHISCHE OPHTHALMIE.

Door toevallige omstandigheden heb ik eerst thans kennis kunnen nemen van het ingezonden stuk van GRAVESTEN in het *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde* van 18 Maart, bldz. 1123, en was daardoor niet vroeger in de gelegenheid protest aan te teekenen tegen de daarin vervatte uitspraak. Op gezag van H. MAGNUS (*Leitfaden für Begutachtung* enz.) zegt GRAVESTEN, dat er geen gevaar voor sympathische ophthalmie aangenomen kan worden, zoolang er geen sympathische prikkeling op het andere oog is ontstaan, terwijl uit een vorigen brief van de R. V. B., meegedeeld in het *Ned. Tijdschrift voor Geneesk.* van 21 Januari, bldz. 299, 4de alinea blijkt, dat hiermee werkelijk een begin van sympathische ophthalmie bedoeld wordt.

Nu weet echter elk Nederlandsch oogarts (zie bijv. zelfde bladzijde 299, 6de alinea), dat, wanneer eenmaal een begin van sympathische ophthalmie zich heeft voorgedaan, men niet meer kan spreken van *gevaar* voor die ziekte, daar dan de ziekte en daarmee de invaliditeit al aanwezig is; dat deze dan niet meer te voorkomen zijn en dat zelfs, als regel, de verschrikkelijke gevolgen van die ziekte niet meer te stuiten zijn. Daaruit volgt, dat in dit stadium art. 99 I.W. zeker niet meer van toepassing is.

Mijn grief tegen art. 99 I.W. is deze, dat de wet daardoor tot een verkapte ziekte-wet wordt, maar een, die geheel willekeurig door het bestuur der R. V. B. al of niet toegepast kan worden. Voor elk geval toch is wel een uitspraak van den een of anderen Duitscher te vinden, waarop men zich beroepen kan. Voor het bestuur van de R. V. B. en zijn medischen adviseur geldt dan de zaak daarmee als afgedaan en wordt van ons, Nederlanders, geëischt, dat wij ons zonder tegenpraak daarbij zullen neerleggen.

Utrecht, Maart 1922.

H. SNELLEN.

ONBEDOELDE ZELF-REKLAME.

Voor ettelijke maanden heb ik in dit *Tijdschrift* een artikeltje geschreven over de behandeling van enuresis. Nu heeft „*Het Kind*”, een populair opvoedkundig periodiek (waarin, geloof ik, ook de ouders schrijven) dit overgenomen; ongetwijfeld met vermelding van de bron, al zag ik ook toevallig in het *Handelsblad*: „in „*Het Kind*” schrijft dr. BIERENS DE HAAN over” enz.; maar een goed journalist heeft immers altijd haast en kan niet altijd precies zijn.

Doch nu dan, nu ben ik voor het publiek enuresis-specialiteit geworden naast de specialiteit in heup-luxaties te Gronau en zooveel andere illustere bastaard-collega's, terwijl ik toch voor niet meer wensch door te gaan dan specialist voor zielsziekten. Ik krijg brieven om inlichtingen, een fabrikant (die blijkbaar niet verder had kunnen komen dan het opschrift) wijdt er een 10-cents-postzegel aan om mijn aandacht te vestigen op een bijzonder urinaal, ouders van enuresis-patiënten melden zich aan met „*Het Kind*” in den zak.

Ik vind die, is het waarschijnlijk ook ephemeere, beroemdheid wat geneerend,